

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Shemot

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

7X

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10060

זכה בר בבר יהוה : לה ועשית אתה
 קטרת ריח מעשה רוקח ממלח טהור קדש :
 לו ושחקת ממנה הדק ונתתה ממנה לפע
 העדת באהל מועד אשר אועד לך שמרה
 קדש קדשים תהיה לכם : לו והקטרת
 אשר תעשה במחבתה לא תעשו לכם
 קדש תהיה לך ליהוה : לח איש אשר
 יעשה כמות להרים בה ונכבת מעמיו :
לא ס א וידבר יהוה אל משה לאמר :
 ב ראיה קראתי בשם בצלאל בן-אורי
 בן-חור למטה יהודה : ג ואמלא אתו
 רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל
 מלאכה : ד לחשב מחשבת לעשות בזהב
 ובכסף ובנחשת : ה ובתרשת אבן למלאה
 ובתרשת עץ לעשות בכד-מלאכה :
 ו ואני הנה נתתי אתו את אהליאב בן
 אחיסמר למטה דן ובלב כל-חכם לב
 נתתי חכמה ועשו את כל-אשר צויתך :
 ז את אהל מועד ואת הארון לעדת ואת
 הכפרת אשר עליו ואת כל-כלי האהל :
 ח ואת השלחן ואת כליו ואת המנרה
 הטהרה ואת כל-כליה ואת מזבח הקטרת :
 ט ואת מזבח העלה ואת כל-כליו ואת הכיור
 ואת-כנו : י ואת בגדי השרד ואת-
 בגדי הקדש לאהרן ואת-בגדי בני
 לכה

לך בוסמין גטופא וטופרא וחלבנתא בוסמין
 וקבנתא דכנתא מתקל במתקל יהי : לה
 ותעביד יתה קטורת בוסמין בוסם עובר
 בוסמנו מערב דכי קודשא : לו ותשחוק
 מנה ותדיק ותתן מנה קדם סהרותא במשקל
 זימנא די אומין מימרי-לך תקן קודש
 קודשין ותהי לכוז : לו וקטורת-בוסמין
 די-תעביד כדמותה לא תעבדון לכוז קודשא
 תהי לך קדם יי : לח ובר דיעביד דכנתא
 לארתא בה וישתיצי מעמיה : א ומלוי
 יי עס-משה למימר : ב חזי דרביתי בשמי
 בצלאל בר-אורי בר-חור לשבטא דיהודה :
 ג ואשלמית עמיה רוח נבואה-מן-קדם
 יי בחוכמתא ובסוכלתנא ובמדע ובכל-
 עיבדא : ד ראלפא אומנון למעבד ברהמא
 ובכסףא ובנחשא : ה ובאומנות אבן-טבא
 לאשלמא ובנחרות אעגא למעבד בכד-
 עיבדא : ו ואנא הא יהבית עמיה יתי
 אהליאב בר-אחיסמר לשבטא דדן ובלב כל
 חכימי-לבא יהבית-חוכמתא ויעבדונית כל
 די פקידתד : ז נת משבן זמנא ונת-ארוניא
 לסהרותא ונת-כפויבתא די עלוהי ונת כל
 מני משבנא : ח ונת-פתורא ונת-מנוח
 ונת-מנרתא דכיתא ונת-כל-מנחא ונת
 מדבחא דקטורת בוסמין : ט ונת-מדבחא
 דעלתא ונת-כל-מנוחי ונת-מנחא ונת-
 בסיסיה : י ונת לבושי שמושא ונת-לבושי בנות
 לשמשא

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

קב

בחרין דביהא מתקל במתקל דהו : לה
ממנו קערב דמי קרשא : לו ותוכתוש מינה ותדוק וגו' : לו
תעבדון לבון קרשא מהא לבון קדם : לה גבר דעביד דבנותה לארמא בה וישתצי מעפיה : א ומליל
יוגו : ב חמי משה דתקשת בשום טב בצלאל
פר אורי בר חור לשבטא דיהודה : ג ואשלמית
עמיה רות קרשא מן קדם : ד בחבממא בסוקלתגו ובמנדעא

ירושלמי

רבב עיבדמא : ד למיתשב ברעיוניהון היך למעבד וגו' : ה דבאגלפית מרגליתא לאשלמא ובנגרות קיסא
למעבד כל עיבדמא : ו באגיא הא מניית עמיה ית אהליאב בר אחיסימך לשבטא דרן וקליבא דקל חמימי
ליבא אוסיפית רות חרבממא ויעבדון ית כל מה דאפקדיתך : ז ית משכן וגו' : ח דית פתורא דית כל מנח
דית וגו' : ט ונת מדקמא דעלתא ונת כל קטי ונת פיורא ונת בסיסיה : י וית לבושי שמושא וית וגו' :

וית

דשיי

מסקל שבטים שבעים מנה זלשון כד נראה בעיני שהא לשון יחיד אחד באחד יהיוה כמות זה : (לה) כמלה . כתרומת מעורב
שיערכ שחיתן יפה יפה זה עם זה ואומר חני מדונה לו (יונה א) וייראו המלטים (יחזקאל כו) מלחין ומוכלין על שם שמהפנין את המים
במשטות כשמהפנין את המטיה כאלם המהפן ככף בליט טרופות לערבן עם המים וכל דבר שאדם רוצה לערכ יפה יפה מהפמו כאלבע אז
כסוך : כמלה טהור קדש . ממולה יהיה וקדש יהיה : (לו) ונתת ממנה וגו' . היא קטרת שכלל ויום שעל
המוכת הפנימי שהוא כהל עועד : אשר אוער לך שמה . כל מעודי דכור שאקבע לך חני קובעם לאתומוקוס : (לז) כמתכנתה .
במיתוסמיה : קדש תהיה לך לה . שלא תעשה אלא לשמי : (לח) להריח בה . אבל עושה אתה כמתכנתה משלך כדי
למזכרה לזכור : (ב) קראתי בשם . לעשות מלאכתי את כנלאל : (ג) חכמה . מה שאדם שומע מאחרים ולמד .
תבונה . מנין דבר מלכו מתוך דברים שלמד : דעת . רוח הקדש : (ד) לחשוב מחשבות . ארינת מעשה חכם :
(ה) ובהרושת . לשון חוננות כמו חרש חכם ואנקלוס פירוש שנה כפירושן שלומן חכמים קרני אומן וחרש עין קרני גבר :
למלאות . להשיבה כמתכנת טלה כמלוכה לעשות המושכלת למדת מושב האכזרועיה : (ו) ובלבבל חכם לב וגו' . ועוד שאר
חכמי לב יט כסם וכל אשר נתתי כו כמתוועשאת כל אשר נותית : (ז) וארני הארון לעדור . לזרף לומות העדות :
(ח) הטהורה . על שם זה טהור (מנחות כט) : (י) ואת בגדי השרד . אומר חני לפי פשוטו של מקרא שאי אפשר לומר
שבגדי כהונה ודבר למי שא' אלם ואת בגדי הקודש לאהיון הכין ואת בגדי בניו לכהן אלא חלונגדי השרד הם בגדי התכלת והארגמן
ותולעת שני האמורין כפרשת וקציעת (במדבר ד) ונתנו עליו כנד תכלת ונתנו עליו כנד ארגמן ונתנו עליהם כנד תולעת שני וכראין דכרד
שלאמר (שמות לט) ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש ולא הוחר ששעמיהם ואם בגדי כהונה מוכר לא
מנינו באחד מהם ארגמן או תולעת שני כלא שם : בגדי השרד . י"ט לשון עבודה ושירות כתרומתו לכושי שאמא ואין לו דמיון במקרא
ואני אומר שהוא לשון חרמי

רשב"ם

כלל שאמרתי לך . וכן כנח ויאמר אליהם זאת אות הכרית אשר הקימותי וגו' : (לה) ממולה . מעורב כמנהגי ספינות כים
שקורין מלקים עפמי שמערכים המים כלבתם : (לו) ושקת ממנו וגו' . לקיים כיום הכמורים מה שכתוב באחרי מות וקטרת
סמים דקה והכין מכות למרות : (ו) וכלה כל חכם לב . שיבא לעשות המלאכה כבר כתתי בהם חכמה ועשו וגו' : (י) כנד
השרד . כמין קליעות : והם בגדים שמינים כהם הארון והשלמן והמזורה המפורשים כפרשת כנדכר . מני ועשו עליו כנד כלל
תכלת

מכלל יופי

זה כמשקל זה כי היה בהם שהיה משקלם שוה והם מפורשים
בתורה נטף ושחלת וחלבנה ולבונה . וכן אמרו רז"ל
הצרי והצפורן והחלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים
מנה : (לה) (ממלה) . אמר בו התרגום מעורב כלומר
שהיו הסמנים שחוקים ומעורבים יחד היטב ואפשר
שהיה פירוש ממלה מעין מלה כי מלה סדומית היה ברה
כמו שגזר בפטום הקטרת מלה סדומית רובע דקב :

עשוין

לכהן : יא ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים לקדש בכל ואשר צויתך ועשו : פ יב ויאמר יהוה אל משה לאמר : יג ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדעת כי אני יהוה מקדשכם : יד ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונקרתה הנפש ההוא מקרב עמיה : טו ששבת ימים יעשה מלאכה ובימים השביעי שבת שבתון קדש ליהוה כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת : טז ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדעתם בקיר עולם : יז ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם כי ששבת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש : ס יח ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לתת העדת לתת אבן כתבים באצבע אלהים : לב א וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם ער אהרן ויאמרו אליו

קמ"ב כ"ק

שני

לב

לשמשא : יא וית משחא דרבותא וית קטורת בוסמיא לקודשא ככל די פקדיתך ועבדון : יב ויאמר יי למשה למימר : יג ואת מליל גס בני ישראל קמימר ברם ית יומי שביא די לי תסרון ארי את היא בין מימרי וביניכון לדריכון למידע ארי אנא יי מקדשכון : יד ותסרון ית שבתא ארי קודשא היא לכון דיחלינה איתקטלא ויתקטיל ארי כל די עבד בה עיבדתא וישתיצי אנשא ההיא מנו עמיה : טו שיתא יומין תתעבד עבדתא וביומא שביעאה שבת שבתא קודשא קדש יי קי די עבד עיבדתא ביומא דשבתא אתקטלא ויתקטיל : טז ויטרון בני ישראל ית שבתא למעבד ית שבתא לדריהון קים עלם : יז בין מימרי ובין בני ישראל את היא לעלם ארי שיתא יומין עבד יי יתא שמיא וית ארעא וביומא שביעאה שבת ונח : יח ויהב למשה כד שיצי למלקא עמיה בטורא דסיני תרין לוחי סהרותא לוחי אבנא כתבין באצבעא דוי : א וחא עמא ארי אחר משה למיחת מן טורא

ואתכניש

קום

רש"י

בתרגום של קלעים ותרגום של מכבר שהיו ארונים בחוש עשויים נקבים נקבים לוי דין כלע"ו : (יא) ואת קטרת הסמים לקדש - לזון הקטרת הסיכל שהוא חוש : (יג) ואתה דבר אל בני ישראל - ואתה חף על פי שהפקדתי ללוחים על מלאכת המשכן אלי יקל בעיניך לדעת את השבת מפני אותה מלאכה : אך את שבתותי השמורו : חף על פי שיהיו רדוסין וזרין מריוות המלאכה שבת אל תדמה מפני מה אכין ורקין מעוטין לחצט סכח מעלאת המשכן : כי אות היא בני וביניכם - אות גדולה היא כי ינינו שבתתי בכס בהכחילי לכם את יום מנוחת למנוחה : לדעת - האמות בה כי אכיה מקדשכם : (יד) מות יומת - אס יס עדים והתראה : ונכרתה - כל התראה : מחלליה - הנהג סחול בקדושתה : (טו) שבת שבתון - מנוחת מרנוע ולא מנוחת עראי : קודש לה - שמירת קדושתה לשמי ובנותי : (יז) וינפש - כתרנו מנוחה וכל לזון כופס הוא לזון נפש שמשכ נפשו ונשיתו בהרגיעו מנוחה המלאכה ותי שכתוב בו ישעיה (ט) לא יי עולא וינינו וכל פעלו כמאמר הכתוב מנוחה למנוחה לשכר האון מה שהיא יכולה לשחוט : (יח) ויהן אל משה וגו' - אין ומוקדס ומאמר כתורה עעשה העגל קודם לזון מלאכת המשכן ימים רבים היה סהר ט"ז בתמו

נסתכרו